

30 anys d'IrsiCaixa: el llegat de les pandèmies passades per afrontar les del futur

- IrsiCaixa celebra 30 anys amb un acte en què s'analitzen els avenços en la recerca i es debat sobre els reptes de les pandèmies del futur. En aquestes tres dècades, el centre ha rebut un suport sostingut de la Fundació "la Caixa" i del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya.
- L'experiència en l'estudi del VIH ha consolidat IrsiCaixa com un centre de referència en malalties infeccioses i li ha permès d'aplicar aquest coneixement a noves estratègies de prevenció i tractament no solament d'infeccions, sinó també de malalties com el càncer o l'Alzheimer.
- Cinc anys després de l'arribada de la COVID-19, estem a punt per afrontar les pròximes pandèmies? Quines eines tenim? Aquestes són algunes de les qüestions clau debatudes durant l'aniversari d'IrsiCaixa.

Barcelona, 4 de març de 2025. Fundat el 1995, l'any amb més defuncions per sida a Espanya, amb gairebé 6.000, [IrsiCaixa](#) —centre impulsat per la Fundació "la Caixa" i el Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya— ha estat testimoni de dues pandèmies devastadores: la del VIH i la de la COVID-19, causants de 40 i de 7 milions de morts al món respectivament. Ara, **30 anys després de la creació d'IrsiCaixa i 5 anys després de l'impacte global de la COVID-19, el món continua sent un territori propici per a l'expansió de malalties infeccioses.** Tenim eines per combatre les pandèmies que puguin venir? Quines són les línies d'investigació actuals per fer-hi front? Per abordar aquestes qüestions, IrsiCaixa ha reunit al Palau Macaya figures clau dels seus 30 anys de trajectòria en un acte commemoratiu centrat en els reptes presents i futurs de la recerca en malalties infeccioses.

«Aquesta celebració ens permet recordar d'on venim, retre homenatge als esforços que s'han fet en els moments més difícils i mirar cap al futur. L'experiència acumulada ens ha proporcionat eines no sols per afrontar noves malalties infeccioses, sinó també per avançar en la investigació d'altres patologies, com el càncer o l'Alzheimer», ha destacat durant l'acte el director d'IrsiCaixa, [Bonaventura Clotet](#).

Al llarg d'aquests 30 anys, la Fundació "la Caixa" ha aportat més de 38 milions d'euros al desenvolupament de la recerca i la innovació d'IrsiCaixa. El director general de la Fundació "la Caixa", Josep Maria Coronas, ha explicat: «IrsiCaixa sempre ha estat una font d'inspiració per a la Fundació "la Caixa". Amb la seva creació en col·laboració amb la Generalitat, vam ser pioners en l'establiment d'aliances publicoprivades en l'àmbit de la investigació, un tipus de col·laboració molt freqüent actualment, però que fa 30 anys era excepcional. A més, ha estat una font d'inspiració en la nostra trajectòria com a entitat compromesa amb la recerca, àmbit en què hem mantingut un suport sostingut fins arribar a la creació del CaixaResearch Institute, dedicat a la immunologia».

600.000 morts de sida cada any: erradicar el VIH continua sent un repte global

En els primers anys d'IrsiCaixa, la infecció pel VIH era una sentència de mort. «Vam començar amb l'objectiu d'aconseguir uns mínims: establir un mètode per avaluar l'eficàcia dels tractaments — la càrrega viral— i reduir els efectes adversos dels primers fàrmacs, que produïen un impacte greu en la salut física i mental dels pacients», recorda Clotet.

L'arribada dels tractaments d'alta eficàcia va marcar un punt d'inflexió, ja que es va evitar que la infecció derivés inevitablement en sida. Tot i això, l'estigma social persisteix. Avui, gairebé **40 milions de persones viuen amb VIH i cada any es produeixen al món més de 600.000 morts i 1,3 milions de noves infeccions**. «Curar aquesta malaltia continua sent una prioritat per als qui investiguem aquesta infecció», ha reivindicat [Javier Martínez-Picado](#), investigador principal d'IrsiCaixa i professor ICREA.

Amb aquest objectiu, **IrsiCaixa ha tingut un paper clau en la identificació i l'estudi de la majoria de casos de curació del VIH al món**, com els pacients de Londres, Düsseldorf i Ginebra. Aquests casos, resultat d'un trasplantament de cèl·lules mare per tractar un càncer de la sang, han demostrat que una estratègia externa pot eliminar el virus de l'organisme. Paral·lelament, el centre ha dissenyat la **vacuna terapèutica HTI, la vacuna espanyola contra el VIH que ha arribat a fases més avançades** i que, en l'àmbit mundial, ha demostrat una de les eficàcies més clares en l'activació del sistema immunitari de les persones amb VIH, segons resultats publicats a *Nature Medicine* el 2022.

A més, IrsiCaixa també ha avançat en una **vacuna preventiva** i ha estudiat perfils excepcionals de pacients per detectar **punts febles del virus** i obrir noves vies cap a la curació del VIH.

Els aprenentatges de dues pandèmies, aplicables a altres malalties

Amb més de 1.300 articles en revistes d'alt impacte, un equip que ha passat de 4 a més de 120 persones i més de 120 projectes actius anualment, IrsiCaixa ha acumulat un coneixement profund sobre les malalties infeccioses i el sistema immunitari. «Això ens va permetre reaccionar ràpidament fa 5 anys, quan van aparèixer els primers casos de COVID-19 a Catalunya», ha explicat a la taula de reflexió de l'acte [Julià Blanco](#), investigador principal d'IrsiCaixa i IGTP. «Ens tornàvem a enfrontar a una infecció sense tractament disponible. Tot i això, vam activar ràpidament nombroses col·laboracions en recerca i vam liderar i participar en múltiples assaigs clínics internacionals que van permetre capgirar l'emergència sanitària. Gràcies a l'esforç conjunt de centres d'arreu del món, vam aconseguir identificar tractaments en qüestió de mesos», ha afegit [Roger Paredes](#), investigador principal d'IrsiCaixa i cap del Servei de Malalties Infeccioses de l'Hospital Germans Trias.

L'experiència d'IrsiCaixa va ser clau per al desenvolupament de la vacuna d'HIPRA, la primera vacuna espanyola aprovada per l'Agència Europea de Medicaments, com també per a la creació d'una vacuna i anticossos en col·laboració amb el Centre de Recerca en Sanitat Animal de l'Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentàries (IRTA-CReSA) i el Barcelona Supercomputing Center - Centro Nacional de Supercomputació (BSC-CNS), en una aliança estratègica que ha combinat salut humana, salut animal i supercomputació.

«Les eines que s'han desenvolupat, com les **tecnologies per avaluar la resposta immunitària o les noves plataformes de vacunes**, es poden aplicar a múltiples malalties», ha destacat Blanco. Actualment, aquest coneixement s'està utilitzant per **desenvolupar vacunes contra el virus del Nil occidental, el virus respiratori sincicial i, fins i tot, el càncer**. «Les vacunes activen el sistema immunitari per combatre allò que volem eliminar, siguin virus, paràsits o cèl·lules cancerígenes», ha explicat durant la taula rodona [Núria de la Iglesia](#), investigadora principal d'IrsiCaixa, en referència a la seva recerca en càncer.

A més, IrsiCaixa investiga si els retrovirus endògens —restes de virus integrats en el nostre ADN— podrien ser la clau per combatre l'Alzheimer.

Ens preparem per a les pandèmies del futur

Durant l'acte s'ha debatut sobre les **pandèmies emergents, com la grip aviària**, que ha començat a afectar altres espècies animals. «Cal seguir-les de prop i **mantenir les estructures de vigilància i col·laboració en recerca** creades durant la COVID-19», ha recomanat [Nuria Izquierdo-Useros](#), investigadora principal d'IrsiCaixa.

Izquierdo-Useros treballa en el desenvolupament de **fàrmacs antivirals d'ampli espectre, capaços de bloquejar diversos virus alhora**. «Si al començament de la COVID-19 haguéssim disposat de fàrmacs eficaços, hauríem salvat moltes vides», explica. Concretament, investiga **fàrmacs que actuen sobre les cèl·lules humanes** que els virus utilitzen per replicar-se, una estratègia que podria ser clau en futures pandèmies.

IrsiCaixa compleix 30 anys amb un compromís amb el futur i es consolida com a referent en la recerca de malalties infeccioses i immunitat. Amb una trajectòria d'èxit en la lluita contra les pandèmies passades, l'entitat es prepara per afrontar els reptes globals de salut i contribuir a la creació de solucions innovadores per a les futures emergències sanitàries. La seva capacitat per innovar i anticipar-se a nous desafiaments continuarà sent clau per a la millora de la salut mundial i el benestar de les generacions futures.

Més informació i entrevistes

Comunicació IrsiCaixa

Rita Casas | Elena Lapaz

Tel. 93 465 63 74. Ext. 221

comunicacio@irsicaixa.es | www.irsicaixa.es |

[@IrsiCaixa](#)

Àrea de Comunicació de la Fundació "la Caixa"

Andrea Pelayo. Tel. 618 126 685

apelayo@fundaciolacaixa.org |

<https://fundaciolacaixa.org/>

Imatges de recurs

[Imatges d'IrsiCaixa mesos després de la seva fundació](#)

Crèdits imatges: Fotografies cedides per la Fundació "la Caixa". Autor: Jaume Cosialls

[Imatges de l'acte](#)